

Java-aap; bij dit laatste dier was hij genoodzaakt intraperitoneaal in te spuiten; in 15 dagen stierf het aan tuberculeuse peritonitis, terwijl een groo-tere contrôle-aap, met een kleinere dosis runder-tuberculose ingespoten, in 12 dagen stierf. Zou nu de mensch op dezen regel, van veel gevoeliger te zijn voor runder- dan voor menschentuberculose, een uitzondering maken?

De spreker is overtuigd van niet. Hij meent dan ook, dat de eenheid der zoogdieren-tuberculose nog even vast staat als vroeger; slechts verschillen in virulentie bestaan, constante morphologische verschillen niet.

Het is te hopen, dat DE JONG'S rapport aan de Regeering spoedig moge gereed zijn en dat tot uitgave er van moge worden besloten. DE JONG zal het onderzoek wel niet laten rusten; zeer belangrijk zou het m. i. zijn om den menschen-bacil eenigen tijd van rund op rund verder te kweken.

Uit de discussie stip ik nog aan, dat de Heer THOMASSEN mededeelde uit particuliere gesprekken met SCHÜTZ te weten, dat de door dezen en KOCH gebezigde culturen alle verkregen waren uit sputum; het lijkt hem niet onmogelijk, dat dit op de resultaten kan hebben geïnfluenceerd.

Ik had in aansluiting aan het bovenstaande nog even de proeven, door RAVENEL in *The Lancet* van 10 en 17 Aug. l.l. medegedeeld, willen bespreken, maar ik heb reeds te veel van uw plaatsruimte gevergd.

Utrecht, 24 Sept. 1900.

Uw dv.

BROERS.

---

— \* —

## INGEZONDEN.

---

### EEN ZETFOUT EN HAAR GEVOLGEN.

*Geachte Redactie!*

In de drukproef van het stuk van den Heer VAN DIEREN, die mij door uwe welwillendheid werd toegezonden, stond, dat Prof. WENCKEBACH voorstelde de conclusie (zonder s) te verwerpen. Ik begreep niet, hoe VAN DIEREN dit zoo had kunnen lezen, en trachtte het te verklaren doordat hij gemeend had dat Prof. WENCKEBACH het ook tegen de twist-conclusie had. Vandaar mijn opmerking, die, achter den juisten tekst van VAN DIEREN'S stuk geplaatst, inderdaad geheel onzinnig was. Zoo heeft de fatale letter, die niet gezet was, den zetter heel wat last en den betrokkenen vermoedelijk heel wat verbazing berokkend.

U dankend voor de toegestane ruimte,

Uw Dv.

H. PINKHOF.

---

*Waarde Gérant!*

In n<sup>o</sup>. 12 van dit *Tijdschrift* richt de Heer SCHUELLER een paar bladzijden aan mijn adres, à propos van mijn bespreking van zijn boek. Het zij mij vergund hierop met een paar regels te antwoorden. De Heer SCHUELLER vraagt zich „erstaunt” af, wat de zoöloog met zijn boek te maken heeft. Indien men bedenkt, dat de schrijver de door hem als parasieten beschouwde

voorwerpen voor dieren verklaart, dan moet die vraag toch aan ieder onbevooroordeelde nog al naïef toeschijnen. Wanneer het niet in hoogste instantie de zoölogen zijn, welke hebben te beoordeelen en te beslissen of zekere voorwerpen al of niet dieren zijn, dan zou ik wel willen weten wie het dan wèl zijn.

Wat ik mij heb veroorloofd te zeggen is dit, dat ik „noch uit de beschrijvingen, noch uit de afbeeldingen (van SCHUELLER) grond vinden (kon) de „bewuste organismen voor dieren te verklaren”. Hieruit volgt noodzakelijkerwijs, dat de Heer SCHUELLER m. i. nog *niet* heeft bewezen, dat dierlijke parasieten de oorzaak zijn van carcinoom. Slechts dit heb ik willen zeggen, slechts dit heb ik beweerd. Het spijt mij voor den Heer SCHUELLER, maar ik geloof inderdaad bij mijn leest te zijn gebleven.

Voelt hij misschien zelf, dat hij ongelijk heeft? Van waar anders die heftigheid waarmede hij tegen mij schrijft, in vergelijking met zijn verdediging (*Deutsche medic. Wochenschr.*, n<sup>o</sup>. 36) tegen hen, die zijn vermeende parasieten ronduit voor stukjes kurk verklaren!

Utrecht, 23 Sept. 1901.

G. C. J. VOSMAER.

---

Een onzer lezers zendt aan de Redactie de onderstaande vraag ter plaatsing in het *Tijdschrift*, naar aanleiding van een geval uit zijn praktijk. De Redactie heeft Prof. HECTOR TREUB verzocht zijn opinie omtrent deze zaak te kennen te geven.

Wat moet ik een Roomsch-Katholiek Priester ten antwoord geven, die van mij eischt, dat ik sectio caesarea zal verrichten bij een pas gestorven vrouw, die volgens haar familie drie maanden zwanger is?

Wat, als hij beweert, dat dit nog moet geschieden 24 uur post mortem?

Met de redeneering van Prof. TREUB (*Leerboek Verloskunde*, 2de Deel, blz. 132) komt men niet uit.

Op de bovengenoemde bladzijde staat het volgende:

„Wordt men eerst later geroepen, dan zal men van de sectio caesarea afzien, wanneer de vrouw reeds een half uur of langer dood is. Anders zal men geen tijd verliezen met eerst naar de harttonen der vrucht, voor welke elke seconde meetelt, te gaan zoeken, doch men zal onmiddellijk de keizersnede verrichten. Omgekeerd zal de medicus op zijn stuk blijven staan en de keizersnede, als onnoodige verminking van het lijk der vrouw, weigeren wanneer hij zeker weet dat de vrucht dood of niet levensvatbaar is. Tegenover eventueelen aandrang, op geloofsgronden bij hem uitgeoefend, houde hij zich er aan, dat de geneesheer meester moet blijven op zijn eigen terrein”.

Ik meende dat deze regelen nog al duidelijk waren. Voor mij volgt er nit dat op beide eischen een weigerend antwoord moet gegeven worden.

TREUB.